

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 marca 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił J. L. prawa do emerytury pomostowej. Decyzja została wydana na podstawie ustawy dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawczyni legitymuje się stażem sumarycznym w wymiarze 35 lat i 5 miesięcy oraz stażem pracy wykonywanej w szczególnym charakterze w wymiarze 21 lat, 3 miesięcy i 4 dni, ale po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.3 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podniósł, że do pracy w warunkach szczególnych nie uwzględnił okresu od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2009 r., ponieważ J. L. nie została zgłoszona w ZUS jako pracownik zatrudniony w warunkach szczególnych.

/decyzja k.27 – 27 odwrót plik II akt ZUS/

W dniu 18 kwietnia 2019 r. do organu rentowego wpłynęło odwołanie pełnomocnika J. L., w którym wniesiono o jej zmianę poprzez przyznanie J. L. prawa do emerytury pomostowej, a także zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. W treści odwołania podkreślono, że w okresie od 23 marca 1987 r. do 30 września 2011 r. J. L. była zatrudniona na Uniwersytecie (...) w pełnym wymiarze czasu pracy, a w okresie od 23 marca 1987 r. do 31 grudnia 2009 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace przy drukowaniu i uszlachetnianiu druków na stanowisku maszynisty offsetowego, maszynisty maszyn offsetowych arkuszowych oraz mechanika maszyn poligraficznych, które to prace wymienione są w zarządzeniu nr 37 Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki z dnia 25 października 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu nauki, szkolnictwa wyższego i techniki. Pełnomocnik odwołującej zaznaczył, że w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2009 r. pracowała ona w warunkach szczególnych, a fakt, że pracodawca nie dokonał stosownego zgłoszenia w ZUS nie przesądza o fakcie wykonywania tego rodzaju pracy i nie może ona z tego tytułu ponosić ujemnych konsekwencji.

/odwołanie k.3 – 6/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie. Pełnomocnik organu rentowego przytoczył argumentację zaprezentowaną w treści zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie k.17 – 17 odwrót/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni J. L. urodziła się (...); nie pozostaje w stosunku pracy.

/okoliczności bezsporne/

W dniu 27 lutego 2019 r. J. L. złożyła wniosek o emeryturę pomostową, po którego rozpatrzeniu wydano zaskarżoną decyzję.

/wniosek k.16, decyzja k.27 – 27 odwrót plik II akt ZUS/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaliczył wnioskodawczyni do ogólnego stażu pracy 35 lat i 5 miesięcy oraz do stażu pracy w warunkach szczególnych 21 lat, 3 miesięcy i 4 dni.

/decyzja k.27 – 27 odwrót plik II akt ZUS/

W okresie od 23 marca 1987 r. do 30 września 2011 r. J. L. była zatrudniona na Uniwersytecie (...) w pełnym wymiarze czasu pracy, a w okresie od 23 marca 1987 r. do 31 grudnia 2009 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace przy drukowaniu i uszlachetnianiu druków na stanowisku maszynisty maszyn offsetowych arkuszowych.

/świadczenie pracy k.18 – 18 odwrót plik II, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych k.19/

Okres zatrudnienia wnioskodawczyni od 23 marca 1987 r. do 31 grudnia 2008 r. został zaliczony przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych jako okres wykonywania przez wnioskodawczynię pracy w warunkach szczególnych.

/okoliczność bezsporna/

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dowodów z ww. dokumentów, których autentyczności strony nie kwestionowały. Wobec zaś braku wątpliwości natury dowodowej (pełnomocnik organu rentowego nie kwestionował bowiem świadectwa wykonywania przez wnioskodawczynię pracy w warunkach szczególnych, jak i faktu świadczenia przez wnioskodawczynię obowiązków pracowniczych na powierzanych jej stanowiskach pracy), istota postępowania sprowadziła się do rozważania kwestii prawnych, o czym niżej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne.

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (tekst jednolity Dz. U. z 2018, poz. 1924) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1)urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2)ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3)osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4)ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art.5-9 i art.11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 roku wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art.3 ust.1 i 3;
- 7)nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Prace w szczególnych warunkach to w myśl art.3 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Z kolei prace o szczególnym charakterze to w myśl art.3 ust.3 ustawy o emeryturach pomostowych prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób,

zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się. Wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

W ust.7 art.3 ustawy o emeryturach pomostowych wskazano jednocześnie, że za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy (a więc przed 1 stycznia 2009 r.) prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.3 ust.1 i 3 ustawy lub art.32 i art.33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy decyzją z dnia 14 marca 2019 r. odmówił J. L. prawa do emerytury pomostowej z uwagi na fakt, iż nie spełniła ona wszystkich warunków określonych w art.4 ww. ustawy o emeryturach pomostowych – tj. po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art.3 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Z treści decyzji z dnia 14 marca 2019 r. wynikało zatem, iż ubezpieczona z warunków określonych w art.4 ww. ustawy spełniła następujące:

- 1) urodziła się po dniu 31 grudnia 1948 roku;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnęła wiek wynoszący 55 lat;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art.5-9 i art.11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący ponad 25 lat;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 roku wykonywała prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art.3 ust.1 i 3 ustawy lub art.32 i art.33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) nastąpiło z nią rozwiązanie stosunku pracy.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie wykazało, że po 31 grudnia 2008 roku ubezpieczona nie wykonywała prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art.3 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Ustawowy wykaz prac w szczególnych warunkach obejmuje 40 pozycji i ma charakter zamknięty. Prace te zostały wymienione w załączniku nr 1 do ww. ustawy o emeryturach pomostowych. Natomiast prace w szczególnym charakterze zostały wymienione w załączniku nr 2 do ww. ustawy o emeryturach pomostowych. Skoro katalog prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest zamknięty, to cech pracy o szczególnym charakterze lub w szczególnych warunkach nie mogą mieć inne prace, choćby sposób ich wykonania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (wyrok WSA w Poznaniu z 29 czerwca 2011 roku, (...) SA/Po 335/11, Lex nr 863891).

Wskazać należy, że po 31 grudnia 2008 roku ubezpieczona nadal była pracownikiem (...) i jakkolwiek nadal wykonywała prace tożsame z pracami zaliczonymi jej do prac w warunkach szczególnych w okresie od 23 marca 1987 r. do 31 grudnia 2008 r., to jednak prace te nie zostały zaliczone w załączniku nr 1 ww. ustawy do prac w szczególnych warunkach ani w załączniku nr 2 ww. ustawy do prac w szczególnym charakterze. Zatem po 31 grudnia 2008 roku ubezpieczona nie wykonywała prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.3 ust.1 i 3 ww. ustawy. Ubezpieczona nie spełnia tym samym jednego z warunków do przyznania emerytury pomostowej, wskazanego w art.4 punkt 6 ww. ustawy.

Restrykcyjne przesłanki nabycia prawa do emerytury pomostowej wynikające z art.4 (którego jednym z warunków jest wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu art.3 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art.32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie tylko przed dniem 1 stycznia 1999 roku ale także po 31 grudnia 2008 roku) łagodzi art.49 ww. ustawy o emeryturach pomostowych. Zgodnie z treścią tego przepisu ustawodawca dla nabycia prawa do emerytury pomostowej zwalnia ubezpieczonych

z konieczności wykonywania prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze po dniu 31 grudnia 2008 roku, pod warunkiem osiągnięcia przez ubezpieczonego do dnia 1 stycznia 2009 roku stażu pracy odbytego w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w takim rozmiarze jaki jest wymagany przez ustawę o emeryturach pomostowych. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 marca 2013 roku (II UK 164/11, Lex) wskazał, iż w przypadku, gdy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do „nowego” świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art.3 ust.1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art.3 ust.3 ustawy). Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany. Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż dokonując interpretacji art.49 ustawy o emeryturach pomostowych, należy przyjąć, że nie spełnia przesłanki określonej w art.49 punkt 3 ustawy ubezpieczony, którego dotychczasowy okres pracy nie jest okresem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 września 2013 roku (I UK 164/12, Lex) w którego tezie wskazano, że określenie „okres prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.3 ust.1 i 3, zawarte w art.49 punkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych, oznacza okres prac wskazanych w art.3 ust.1 i 3 bez wliczania okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art.32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych”.

W niekwestionowanych okolicznościach faktycznych rozpoznawanej sprawy, prace wykonywane przez ubezpieczoną w okresie przed 1 stycznia 2009 roku nie były ani pracami w szczególnych warunkach ani w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Na marginesie należy wskazać, że stanowisko organu rentowego, iż podstawą odmowy przyznania ubezpieczonej emerytury pomostowej może być nieprzekazanie przez pracodawcę do Zakładu informacji, że ubezpieczony był zatrudniony w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nie ma uzasadnienia prawnego. Nieprzekazanie tych danych, nie może stanowić przesłanki do odmowy przyznania prawa do emerytury pomostowej, bowiem zgłoszenie nie jest warunkiem uzyskania tego świadczenia.

Reasumując, ubezpieczona nie spełnia przesłanek do uzyskania prawa do emerytury pomostowej wymienionych w art.4 ani w art.49 ww. ustawy emeryturach pomostowych i Sąd na podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c. oddalił odwołanie.

S.B.